

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 1919, sp. zn. Rv I 8/18

Číslo: 8/1919

Právní věta:

Absolutní a relativní (hospodářská) nemožnost plnění:

Absolutní nemožnosti plnění nemůže se dovolávat s úspěchem, kdo svému spolusmluvníku nabízel na vyrovnání sporu byť i jen částečné plnění.

Kdo uzavřel smlouvu na dodání zboží již za mimořádných válečných poměrů, nemůže právem namítati, že jest mu splnění její hospodářsky proto nemožno, že opatrovací náklady později podstatně stouply.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 14.01.1919

Spisová značka: Rv I 8/18

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla:

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Smlouvou ze dne 7. dubna 1916 zavázal se žalovaný dodatí žalující firmě do března 1917 10 vagonů určitého řeziva, dodal však jen jeden vagon. Byv žalován na dodávku zbývajících 9 vagonů, namítal, že mu nebylo lze smlouvu splniti,

1. poněvadž byl jeho závod postaven pod zákon o válečných úkonech a na základě tom mu uloženo, zpracovati veškerý materiál pro účely vojska a státu, a zakázáno, zasílati dřevařské výrobky komukoliv mimo státu;

2. poněvadž cena výrobků těchto v době od uzávěrky až do uplynutí lhůty dodací do té míry stoupla, že by bylo nemorálním, kdyby se trvalo na dodávce za staré ceny; neboť žalovaný by byl býval nucen při nedostatku zásob dříví v době uzávěrky nakoupiti surovinu za cenu mnohem vyšší, než za kterou prodal výrobek.

První soud (okresní soud v Ústí n. O.) žalobě vyhověl, odmítnuv obě hořejší námitky.

Důvody: Pravdivost skutečností pod 1. uvedených, jimiž se žalovaný snaží objektivní nemožnost plnění prokázati, vyvrátil žalovaný sám tím, že dopisem ze dne 9. prosince 1917, tedy po podání žaloby nabízel žalobkyni na vyrovnání sporu 4, pokud se týče 5 vagonů řeziva, arcit' s přírážkou. Byť se i nabídka tato stala bez prejudice pro spor, nelze přehlížeti, že výhrada tato má platnost pouze, pokud se právní stránky sporu týče, že tedy chce smluvní strana dobrovolně plniti, neuznávajíc tím ještě svoji povinnost ku plnění, a tu nemůže přece výhrada takováto ničeho měniti na tom, je-li plnění v určitém případě objektivně možné, čili nic. Je-li určité plnění objektivně možné, pak jest právě možné ve sporu i mimo spor. Může-li tedy žalovaný dodati 5 vagonů řeziva, pak nemůže se mluvíti o objektivní nemožnosti plnění a padá tím tato námitka sama sebou. Žalovaný nemůže se také vymlouvat, že ceny výrobků dřevařských v době, kdy mělo býti plněno, o 100 proc. stouply a že, nemaje v době závěrky dostatečných zásob dříví, byl by býval nucen za vyšší cenu surovinu koupiti, nežli výrobek prodal, takže by bylo proti dobrým mravům, kdyby na dodržení dodávky za staré ceny bylo trváno; neboť jako obchodník v druhém roce války musel již míti zkušenost a s tím počítati, že vše bude v ceně stoupati; bylo jeho věcí, aby zboží, které prodává, buď již na skladě měl, aneb aby byl včasným nákupem kryt.

Odvolací soud (krajský soud v Chrudimi) potvrdil rozsudek tento v podstatě z týchž důvodů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mezi jiným z těchto

důvodů:

Co se týče námitky nemožnosti plnění, jest ovšem pravda, že absolutní nemožnost plnění, ať jest zaviněna či nic, sprostuje povinnosti k dodávce, poněvadž přece ve smyslu §§ 878, 1447 obč. zák. nelze odsouditi k plnění absolutně nemožnému. Nezaviněnou absolutní nemožností plnění zaniká dle § 1447 obč. zák. závazek vůbec, zaviněná nemožnost taková má za následek dle § 1295 obč. zák., že na místo závazku k plnění nastupuje závazek k náhradě škody. Žalovaný namítal absolutní nemožnost plnění z toho důvodu, že následkem postavení závodu jeho pod zákon o válečných úkonech musil vyráběti pouze pro účely vojska a státu, že nemá vhodného materiálu a že pro nedostatek potahů a dřevařů nemá možnost, dříví na svou pilu v dostatečném množství přivésti. Jak ale doznal, nabízel žalovaný žalobci dopisem ze dne 9. prosince 1917 na vyrovnání sporu 4, pokud se týče 5 vagonů řeziva, ovšem za ceny vyšší, při čemž ani neuvedl, z jakého důvodu by nemohl celých 9 vagonů dodati; žalovaný dále sám uvedl ve spise odvolacím i dovolacím, že za vyšší cenu by eventuelně byl s to potřebnou surovinu nakoupiti a že za vysoké ceny i nyní dříví si lze získati. Vzhledem k těmto vlastním tvrzením žalovaného nejsou zjištění nižších soudů, že tu není namítaná absolutní nemožnost plnění, v odporu se spisy, není tedy vadou dle § 503, č. 2 c. ř. s., když nebyly připuštěny důkazy nabízené žalovaným o tvrzeních jeho, které soud odvolací již na základě posavadních výsledků jednání pokládá za nepravdivá. Co pak se týče námitky hospodářské nemožnosti plnění, poněvadž prý ceny suroviny tak stouply, že by splnění smlouvy znamenalo hospodářskou zkázu žalovaného, dlužno uznati za správný názor obou nižších soudů, že žalovaný, když uzavřel smlouvu již v druhém roce války, kdy ceny všech věcí stále stoupaly, musil kalkulovati s tím, že ceny surovin pro dodávku potřebných budou stoupati a že i dovoz bude obtížnější. Bylo tedy dle čl. 282 obch. zák. jeho věcí, aby za účelem splnění uzavřené smlouvy šetřil péče řádného obchodníka potřebné dříví v čas, tedy ihned po zavedení vojenského dozoru si opatřil v množství pro zakázky vojenské i objednávku, o niž jde, dostatečným. Neučinil-li tak, zavinil dle § 1297 obč. zák. sám, že splnění smlouvy, o sobě možné, jest po případě pro něho spojeno s ujmovu majetkovou, a nemůže tedy případnou svou škodou nemožnost plnění odůvodňovati. Ostatně žalovaný ani podrobně neuvedl, v jaké výši by splněním smlouvy jemu vzešla škoda a žalobkyni nepřiměřený zisk, takže tato námitka není vůbec dostatečně podstatněna.